Tygodnik

MUZYCZNY

4 Października Ner 23. Rok 1820.

O Operach w ogólności.

O Operze Niemieckiej.

W żadnym narodzie nie było tyle pisarzy o muzyce w rozmaitych jej oddziałach ile w Niemczech; szczególniej w względzie harmonji i muzyki instrumentalnej bez wątpienia przewyższyli inne muzykalne narody. Lecz za to ich Poeci Operowi nie wielkie po sobie zostawiają wzory. Dawniej idąc torem Włochów obierali na operę rzeczy wesołe, lub serio z dziejów starożytnych narodów, i z tem wiodło się dobrze ich kompozytorom. *Ditersdorf* przy biegłej znajomości harmonji nie zapomniał o potrzebnej w tej mierze wstrzemięźliwości a w śpiewie nadał słowom niemieckim powabną giętkość. Mnóstwo innych kompozytorów poświęcało swe prace najwięcej muzyce instrumentalnej i kościelnej; w tej ostatniej trzymają niemcy zaszczytną wyższość; lecz my mówiemy tylko o operach. Zjawił się Mozart: Wesele Figara, Don Jouan, Porwanie z Seraju, Tajemnice Izys, Tytus, będą na zawsze arcydziełami w królestwie oper.— Ten wdzięczny śpiew, ta trafność deklamacji, ta wierność sytuacji, to umiarkowane bogactwo uczonej harmonji, te szczęśliwe natchnienia, są wzorami dla wszystkich kompozytorów.

Nie prędko doczekają się Niemcy drugiego Mozarta.— (Przypominam jeszcze raz że tu tylko mówię o Operach).

Teraźniejsi kompozytorowie oper niemieckich zapuszczają się w ciemne lasy które korczując chcą przemienić w uprawne pole; piękne usiłowania! bo lubo długo czekać potrzeba nim podobna zie-

[illegible] urodzajna, jednak tym cza[illegible] drzewa w zysku które służyć będą do składu rozmaitych budowli. —

Gretry zrównał muzykę niemiecko z kobietą nie bardzo piękną lecz za to bogato ubraną; to porównanie przystałoby szczególniej do dzisiejszych oper niemieckich. Posłuchajmy jeszcze co Pani Stael mówi o Operze Niemieckiej. „W pięknych kunsztach potrzeba więcej natchnienia aniżeli myśli (a). — Kompozytorowie niemieccy przywięzują się zbytecznie do słów: w prawdzie wielką to jest zaletą dla tych którzy lubią bardziej słowa jak muzykę; nie można też zaprzeczyć że niezgodność jednego z drugiem byłaby nieprzyjemną: ale Włosi którzy są prawdziwemi muzykami z natury, nie łączą śpiewu do słów jak tylko w sposobie ogólnym. — W wielkich skutkach melodji, trzeba się w[illegible]ać do duszy przez działania bezpośrednie. Ci którzy niebardzo lubią malarstwa samego z siebie, przywięzują cały [illegible] do objektu obrazowego; toż samo dzieje się w muzyce. Kto w niej niewiele [illegible], ten od niej wymaga aby się wiernie stosowała do najmniejszych wyrazów. Lecz wszystko co dąży do podzielania przedmiotu melodyjnego, osłabia cały jej skutek". Właśnie przypomniał mi się pewny kompozytor, który z wielkim trzaskiem rozpoczął tkliwy i błagający Psalm *Domine, ne in furore tuo arguas me* z przyczyny że się tam znajduje wyraz *furore*!!! Artysta powinien okazać naturę w jej wielkości i chwytać się raczej pięknych ideałów, zamiast błąkać się pomiędzy oschłemi szczegółami niewolniczego naśladownictwa słów. To co Pani Stael wyrzuca w ogólności kompozytorom niemieckim, powinni mieć na uwadze i kompozytorowie Francuzcy: Pierwsi grzeszą zbytecznym malowaniem słów, drudzy zbytecznem ich deklamowaniem. Jedno i drugie szkodzi ogólnej melodji. Mają w Wiedniu inny rodzaj opery którą przezywają (Kaschperle). Niesłusznie czynią że pogardzają takową operą, bo lubo wprawdzie rzecz bywa płaska i najwięcej czarodziejska, jednak Miller i Kauer liczyć się mogą w rzędzie szczęśliwych kompozytorów; jabym ich nazwał kompozytorami oper narodowych; styl łatwy i pojętliwy, śpiew przyjemny, towarzyszenie przy dokładnej znajomości harmonji nieobładowane, dramatyczność nie bardzo zaniedbana, a nadewszystko owe przyjemne śpiewki które każdy po całych niemczech a nawet po innych narodach z upodobaniem powtarza. Pedanci muzyczni z uśmiechem życzyć mi będą stronnictwa *Kaschperlady*.

(a) Niemcy wolą wyszukiwać niżeli iść za instynktem; wyszukiwanie *jest propozycją* a instynkt *dyspozycją*. — Jak natchnienie bez sztuki, tak sztuka bez natchnienia nie sprawią zadowolniających wynikłości.

* * *

Nic nieszkodzi: dobre niekoniecznie potrzebuje być wielkim aby było dobrem. Taka opera nie tylko że przysposabia najniższą klassę do polubienia muzyki w ogólnosci, lecz ucho najbieglejszego znawcy znajduje dla siebie potrzebną rozmaitość. Słowem, ta opera narodowa kto wie czyli nie czyni sztuce większej przysługi, od wielu innych dzisiejszych oper niemieckich złożonych z samych wyszukanych zwrotów i przesadzonej nadętości.

* **

O różnicy w muzyce między stylem surowym (sévère) *a wolnym* (libre).

Wszelki styl w muzyce, *surowy* lub *wolny*, powinien być płynny i porządny; to jest nie powinien w sobie mieścić żadnych uchybień. Wyraz *wolny* nieoznacza tu samowolnej rozprzęgłości. Są dzieła w których harmonja powinna być prowadzona z większą surowością; takowe odznaczają się nazwiskiem *muzyki surowej*, *kontrapunktu surowego, lub harmonji surowej* (a). Ta surowość zależy na tem: *1mo* żeby dwa lub więcej głosów nie czyniły z sobą jedno-brzmienia (unisson) lub oktaw posobnych (b). *2do* żeby nie używać akordów rozdrobnionych (accords brises) i notek dodatkowych (c). *3tio* żeby jeden głos niemiał postaci sola, a inne niby jakoby tylko towarzyszące; owszem wszystkie głosy powinne mieć swój śpiew wzajemny. *4to* starać się o modulacje Enharmoniczne (d). *5to* starać się w przelewie akordów o zawieszanie tonów (e). *6to* używać imitacyj, kanonów, rodzaju fugowatego, słowem wszelkiej harmonji zdatnej do przewrotu (f).

Tworami w rodzaju surowym są: 1 większa część muzyki kościelnej. 2 Fugi i Kanony. 3 muzyka szkolna i naukowa. W muzyce zaś *wolnej* można używać tego wszystkiego czego należy starannie unikać w stylu surowym. 1. w niej uchodzą jednobrzmienia i oktawy posobne. — 2. najczęściej jakiś głos panuje, a drugie tylko towarzyszą. 3. modulacje mają wielką wolność; można ich często według fantazji użyć, lub też pozostać na długo w jednym tonie. 4. akordy rozdrobione odzywają się najczęściej. 5. notki dodatkowe i przypadkowe zjawiają się w obfi-

---

(a) Wyrazy kontra-punkt i harmonja, znaczą prawie toż samo.

(b) Ta surowość niemoże się rozciągnąć do massy orkiestralnej, gdzie trzeba dwoić i troić akordy — oktawy posobne są: gdy dwa głosy chodzą razem jednemi tonami.

(c) Akord rozdrobiony jest wtenczas, kiedy zamiast uderzania wszystkich razem tonów, uderza każdy ton z osobna.

(d) Modulacje enharmoniczne zależą na tem, aby prowadzić tok harmoniczny po różnych tonach w sposobie płynnym i z nich łatwo powracać znowu do pierwszego,

(e) Zawieszanie tonów (suspensions) jest wtedy gdy jeden głos przechodzi z jednego tonu na drugi, a inny głos stoi jeszcze na swoim pierwszym tonie.

(f) Kanony, Fugi, są rozmaitemi w sobie imitacjami a to w rozmaitych przewrotach: imitacja, jest wtedy gdy jeden głos czyni jakiś motif, a drugi naśladuje go w czasie gdy już pierwszy rozwija rzecz dalej.

tości. Sexty i tercje jako też zwyczajne kadencje co chwila słyszeć się dają. 7. nawet mniej się uważa na rozwiązanie akordów przykrych (dissonans). Do muzyki wolnej należą wszystkie twory w którym jaśnieją (brillent) instrumenta i głos np. koncerta, sola, arje, śpiewki, ronda, etc. Muzyka wojskowa, muzyka pokojowa i w ogólności muzyka teatralna.

Sq dzieła rodzaju mięszanego, jakiemi sq np. Kwartetta w stylu Haydna, Symphonie, Oratoria, etc. których skład jest pomięszaniem harmonji surowej z harmonią wolną Od czasu zjawienia się różnych wirtuozów, śpiewaków i śpiewaczek, styl wolnej muzyki w powszechności przeważył. Lecz młodzież ucząca się kompozycji niech się strzeże mniemać, że wszystko jest dozwolone w muzyce wolnej, a bardziej jeszcze tego, że zgłębianie nauki surowej kompozycji, staje się wcale niepotrzebnem: byłoby to samo co mniemać, że zachowanie i zgłębianie praw ludzkich jest rzeczą nieużyteczną.

***

Nowiny zagraniczne.

Pierwsza śpiewaczka Włoska w Wenecji Pani Marinoni, jeździ teraz z swoją trzynastoletnią siostrą po główniejszych Teatrach Europy, dając wokalne koncerta i wszędzie się niezmiernie podoba.

W Akwisgranie zachwyciła wszystkich znawców i lubowników muzyki, którzy jednomyślnie przyznali iż piękny jej organ, wyborna metoda, czystość tonów; stawiają tę młodą śpiewaczkę obok *krolowej spiewu* (Pani Catalani).

Dziesięcioletni artysta Hipolit Larsoneur zadziwia znawców i lubowników muzyki: jeździ on teraz po głównych miastach Francji dając koncerta na skrzypcach.

Rzecz nowej opery granej w Paryżu *Krata do zw rzyńca* jest wzięta z znanej u nas komedji Kotzebuego *Pistolety ślepo nabite.* Autorowie Vodewillów pracują teraz nad nową sztuką Węglarze (Carbonari) pewni dobrego skutku.

Teatr Narodowy Warszawski.

Odegrano: Dnia 27 Wrz. komedja Pojedynek Amerykański i Op: Król Łokietek, dnia 28 kom: op: Odwiedziny w Bedlam i balet Mars i Flora, dnia 29 tr: Cyd i kom: Pięć sióstr a jedna, dnia 30 kom: Pan Nowina i balet Jeny, dnia 1 Pazdzi: Machabeusze, dnia 2 op: Familja Szwajcarska, dnia 3 kom: Mniemana siostrzenica i balet Parys na górze Ida. Dziś Barbara.

Do tego Nru jest przyłączony Himn na cztery głosy *Próżno na piasek słońce szle oświaty.*

Hymn

słowa K: Brodzinskiego, muzyka K: Kurpinskiego.

na cztery głosy męzkie lub kobiece
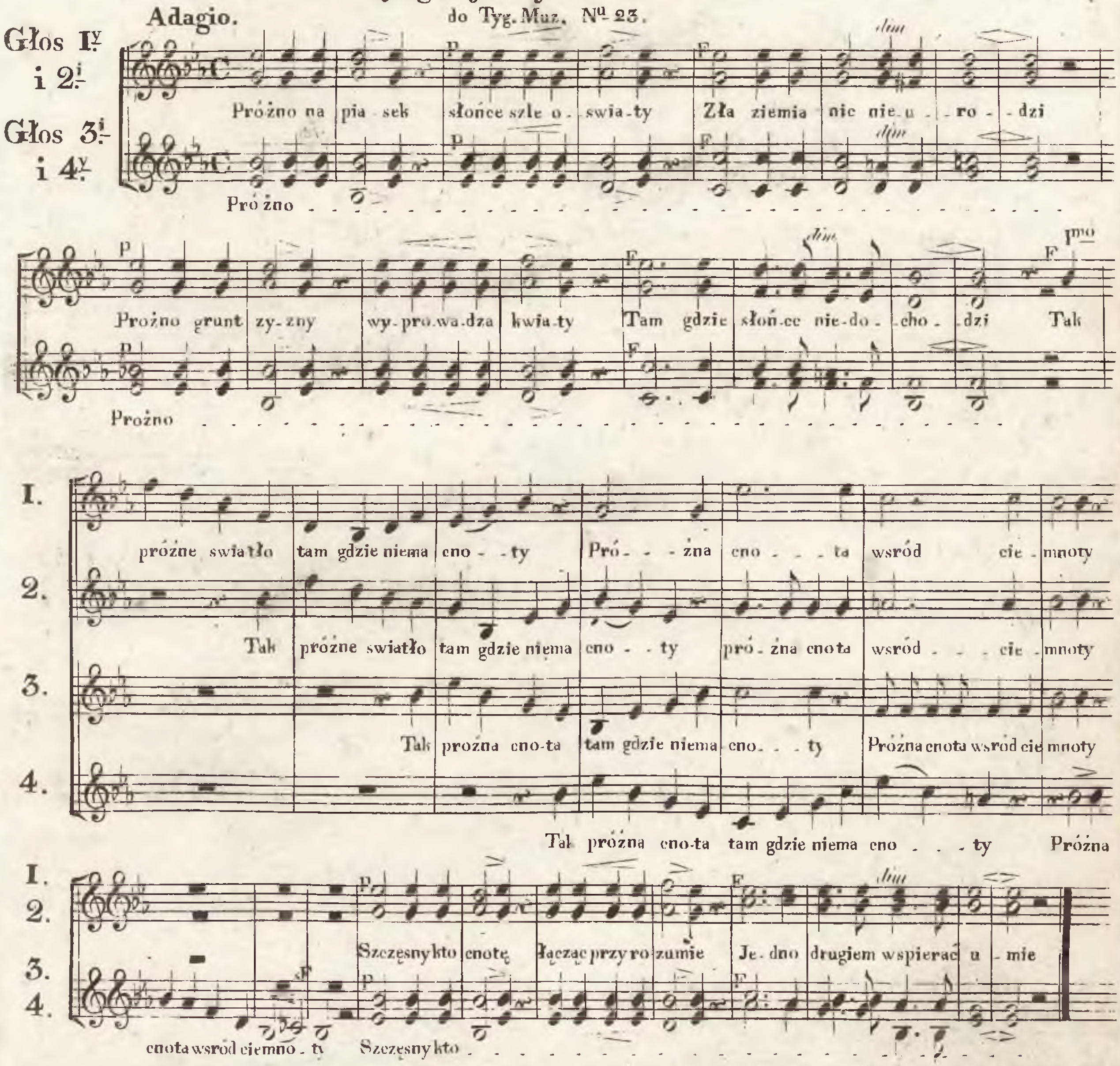
do Tyg. Muz. Nº 23.

